

СКОРОСПІЛІСТЬ ОРЛОВСЬКИХ РИСАКІВ КЛАСУ 2.05

А. В. БУРЕНКО, аспірант*

**Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

E-mail: imbir97@ukr.net

Анотація: Робота присвячена визначенню скороспілості у коней орловської рисистої породи класу 2.05 і жвавості як однієї із важливіших селекційних та економічних ознак сільськогосподарських тварин.

Визначали сучасний стан скороспілості орловського рисака за встановлення високого класу жвавості – 2 хв 05 сек і жвавості на дистанцію 1600 метрів. Встановлено, що станом на 01 січня 2017 року рисаків класу 2.05 в орловській рисистій породі налічується 272 голови.

Визначено, що орловський рисак на сьогоднішній день залишається пізньоспілою породою. Найбільш скороспілий приплід виявився у представника лінії Барчука, а саме жеребця Куплета 2.03,1 (Уклон – Калька).

На сьогоднішній день, кількість орловських рисаків класу 2.05 з кожним роком зростає.

Найбільш скороспіле поголів'я класу 2.05 виявлено у нащадків чистокровної верхової породи в межах орловської лінії Барчука.

Ключові слова: скороспілість, орловський рисак, клас 2.05

Актуальність та аналіз останніх досліджень. Орловський рисак за жвавістю не може конкурувати з іншими породами рисистих коней. Він поступається їм і на коротких і на довгих дистанціях. Це пов'язано з тим, що орловська порода створювалася не для кінно-бігового-рисистого спорту, а для роботи у запряжці найрізноманітнішого призначення. Тому аж до кінця 19 століття жвавість орловських рисаків не була основною селекційною ознакою [1].

Лише після перших зустрічей орловського рисака з американським і перевага останнього у жвавості дала змогу по-іншому дивитися на біговий спорт.

Як зазначає Гаяна Олександрівна Рождественская, система підготовки та випробування орловського рисака в 19 сторіччі штучно підтримувала пізньоспілість, про що свідчить її порівняння з американською. Тренінг і випробування коней цих порід значно різнилися між собою. В Росії рисаки на приз бігали по одному або, у кращому випадку, парами. Переможець визначався за кращим часом. Старт давали з місця. Рисаків запрягали у чотириколісні дрожки, дистанція, в

основному, за випробувань становила 3 версти і більше. В США всіх учасників пускали разом, старт давали з ходу. Випробували рисаків у полегшеному двоколісному екіпажі-качалці (сулки). Основною дистанцією була одна сухопутна миля – 1609 м, а витривалість досягалась багатогітовою роботою. В Росії за екстенсивного вирощування у більшості кінних заводів рисаки формувались пізно, тому кінь до 5 років вважався ще не сформованим і кіннозаводчики вважали небезпечним випробовувати рисаків раніше цього віку. Спеціалісти вважали, що «вік 6 років повинен бути найбільш бажаним до рисистих алюрів». Трирічних коней категорично заборонялось випробовувати. В 1860-х роках існував навіть приз для рисаків, яких не випробовували до 6 років. Таким чином відбір по скороспілості не вівся навмисно.

Тривалість випробувань також була досить різною. В Росії вважали шкідливим випробовувати коней старше 8 років. Таким чином, орловські рисаки випробовувались не більше 2-х років. Американських рисаків починали випробовувати з 2-х років і до тих пір, поки вони прогресували у жвавості і вигравали призи. Різниця в обох системах базувалась на різній економічній основі і призвела до великої різниці у жвавості орловського і американського рисака.

Масштаби розвитку рисистого спорту в США і Росії в 1870-ті роки і його економічна база обох країн були незрівнянні. Ця різниця виражалась кількістю випробуваних коней і розіграних призових сум. Так, наприклад, в 1877 році в США було розіграно призів на суму 1 286 тис. рублів, а в Росії – лише 86 тис. рублів. У зв'язку з цим жвавісні показники були вищими у стандартбредного рисака.

Завдяки поширенню тоталізатора до рисистих випробувань відбулось вливання значних коштів, що поставило їх на промислову основу. В цих умовах більш скороспілий рисак був вигіднішим. Рисисте кіннозаводство отримало потужний економічний стимул, що закінчилось виведенням спортивного коня з високою жвавістю і скороспілістю [5].

Кінець 19 сторіччя показав кіннозаводчикам найдешевший спосіб відтворення коней для іподромних випробувань – міжпородне схрещування.

Посилений інтерес до заокеанського рисака зумовлювався великим зростанням призових сум. На такій хвилі захоплення схрещуванням до Росії було завезено майже 400 голів коней американської породи, які надто різнилися своїм біговим класом – від невипробуваних до світових рекордистів (Алойша 2.11,0; Альвін 2.11,9; Барон Роджерс 2.09,6; Боб Дуглас 2.04,4; Вільбурн-М 2.14,4; Гей Бінген 2.12,4; Дженераль Форрест 2.08,0; Квартер Кезін 2.14,2; Кресцеус 2.02,1; Містер Мак Елвін 1.59,3; Пасс Роз 2.14,2 та ін.).

В кінці 19, на початку 20 сторіччя схрещування набуло значних масштабів і реально загрожувало існуванню орловської породи. Прийняте рішення про проведення «закритих» призів для чистопородних орловців і окремо для метисів з однаковою їх вартістю дало шанс на життя для орловської породи.

Але поліпшення жвавості прийшло лише після завершення ряду соціальних подій – Перша світова і громадянська війни, колективізація, націоналізація приватних кінних заводів, відновлення сільського господарства [2].

Мета досліджень – визначити сучасний стан скороспілості орловського рисака за встановлення високого класу жвавості – 2 хв 05 сек і жвавіше на дистанцію 1600 метрів, як однієї із важливих селекційних та економічних ознак.

Матеріал і методика досліджень. Для характеристики сучасного стану орловської рисистої породи було взято 272 рисака класу 2.05 і жвавіше, які проходили випробування на іподромах СНД, станом на 01 січня 2017 року.

Результати досліджень. Дуже важлива селекційна та економічна ознака сільськогосподарських тварин – їх скороспілість. Здатність коней досягти такого високого ступеня свого розвитку, за якого забезпечується можливість їх раннього використання для відтворення і виробництва продукції без шкоди для здоров'я та подальшого розвитку. Основним критерієм є вік тварин.

Із всього поголів'я ($n = 272$) найбільше рисаків класу 2.05 виявлено в лінії Піона – 92 голови (33,8 %). Також досить значна їх кількість належить лінії Пілота 59 голів, або 21,7 % (табл. 1).

1. Розподіл орловських рисаків класу 2.05 за лініями

Лінія	Всього		Вік встановлення рекорду, років	Cv, %
	рисаків класу 2.05	%		
Піона	92	33,8	5,48 ± 0,16	27,74
Пілота	59	21,7	5,58 ± 0,18	24,52
Болтіка	33	12,1	5,52 ± 0,23	23,75
Отбоя	19	7,0	5,74 ± 0,34	25,88
Проліва	18	6,6	5,61 ± 0,38	28,76
Барчука	26	9,6	5,00 ± 0,29	29,96
Воїна	9	3,3	5,78 ± 0,88	45,61
Ветра	6	2,2	4,83 ± 0,40	20,34
Успеха	5	1,8	6,60 ± 0,93	31,42
Корешка	3	1,1	7,33 ± 2,03	47,89
Інші	2	0,7	7,50 ± 2,50	-
ВСЬОГО	272	100,0	5,54 ± 0,10	

Аналіз матеріалу показав, що скороспілість орловських рисаків є досить низькою – понад 5,5 років (5,54). Тобто, для досягнення високого бігового класу коневласникам необхідно вирощувати орловського рисака майже до 6 років. Краща скороспілість була у потомства ліній Ветра, Барчука. Найгірша у малочислених Корешка, Успеха, Воїна.

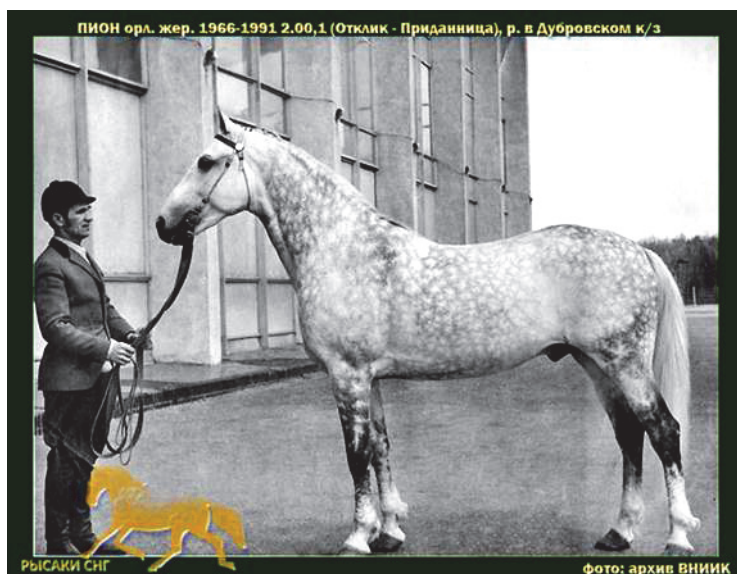

Рис. 1. Жеребець Піон 2.00,1 (Отклік – Приданниця), 1966 р.н.

Оскільки лінія Піона є найбільш чисельною в породі, то кількість коней класу 2.05 частіше всіх відзначалися у даному класі жвавості. Беззаперечним лідером є сам родоначальник лінії – Піон 2.00,1 (Отклік – Приданниця), який дав 19 голів класу 2.05 (рис. 1).

Також багато коней отримано від його онуків, напівбратів Кіпра 2.03,5 (Помпей – Крутизна) – 7 і Ковбоя 1.57,2 (Блокпост – Крутизна) – 6. Правнук Нікотин 2.07,5 (Кіпр – Новость) також має 6 нащадків даного класу.

Серед лінії Пілота, яка займає другу сходинку по чисельності виявлених орловців класу 2.05, найбільшими досягненнями відзначився Пакт 2.07,2 (Крикун – Пепсікола) – 5 голів, Приказ 2.22,2 (2-х років) (Карапет – Патока) – 5 голів і його син Попугай 2.06,0 (Приказ – Подруга) – 5 голів (табл. 2).

Рис. 2. Жеребець Куплет 2.03,1 (Уклон – Калька), 2003 р.н.

2. Кількість жеребців-плідників, від яких отримані орловські рисаки класу 2.05

Лінія	Всього		Кількість жеребців-плідників в лінії, від яких отримані рисаки класу 2.05, гол.	Жеребці-плідники, від яких найбільше отримано потомства класу 2.05, гол.
	Рисаків класу 2.05	%		
Піона	92	33,8	38	Піон - 19, Кіпр - 7, Ковбой - 6, Нікотин - 6, Лакей - 4
Пілота	59	21,7	30	Пакт - 5, Попугай - 5, Приказ - 5, Імператор - 4, Крикун - 4, Плавнік – 4
Болтіка	33	12,1	19	Кубік - 5, Каньон - 4
Отбоя	19	7,0	13	Отклік – 4
Проліва	18	6,6	14	
Барчука	26	9,6	11	Куплет - 7, Уклон - 5, Малиновий Звон - 4
Воїна	9	3,3	8	
Ветра	6	2,2	5	
Успеха	5	1,8	4	
Корешка	3	1,1	3	
Інші	2	0,7	2	
Всього	272	100,0	146	

Слід зазначити, що найбільш скороспілий приплід виявився у представника лінії Барчука, а саме жеребця Куплета 2.03,1 (Уклон – Калька) (рис. 2). Від нього отримано 7 нащадків високого класу жвавості. Середній вік встановлення рекорду становить 3,86 років. На Московському кінному заводі Куплет, у поєднанні із кобилами родин Кадетки та Барвіхи, дав скороспілий приплід – Крикет і Кавичка (від Ковбойки), Крещатік (від Куманіки), Кок (від Колядки) та Бояришнік (від Бригади), Бруклін (від Брущатки) відповідно.

Представник лінії Пілота – Імператор 2.02,5 (Приказ – Іва) дав 4 голови класу 2.05 з середнім віком досягнення жвавості у 4,25 року. Він також дав жвавий і скороспілий приплід на кобилах Московського кінного заводу різних родин. На третьому місці представник лінії Піона – Лакей 2.07,4 (Кіпр – Леска) – 4,50 років. Від нього отримані орловські рисаки класу 2.05 і жвавіше на Чесменському кінному заводі (табл. 3).

Згідно даного матеріалу, в межах лінії є відхилення, які свідчать про можливість поліпшення скороспілості шляхом відбору жеребців з кращими показниками за цією ознакою.

Перші орловські рисаки класу 2.05 були виявлені у 1938 році. Це був Пілот 2.02,2 (Гіацинт – Пеночка) 1932 р.н. і Улов 2.02,2 (Ловчий – Удачная) 1928 р.н. Їх рекорди були того часу не тільки всесоюзними, а й європейськими. Цьому сприяли оцінка племінних коней за комплексом ознак, поліпшення роботи іподромів, удосконалення системи тренінгу, підвищення кваліфікації тренерського персоналу.

3. Середній вік встановлення жвавості 2.05 нащадками жеребців-плідників

Лінія	Жеребець-плідник, жвавість, походження, рік народження	Потомство класу 2.05 від жеребця-плідника, гол.	Середній вік встановлення жвавості 2.05 нащадками жеребця-плідника
Піона	Піон 2.00,1 (Отклік - Приданниця), 1966	19	5,21 ± 0,25
	Кіпр 2.03,5 (Помпей - Крутізна), 1982	7	5,86 ± 0,59
	Ковбой 1.57,2 (Блокпост - Крутізна), 1984	6	5,50 ± 0,72
	Нікотин 2.07,5 (Кіпр - Новость), 1993	6	5,17 ± 0,31
	Лакей 2.07,4 (Кіпр - Лєска), 1993	4	4,50 ± 0,65
	Пакт 2.07,2 (Крикун - Пєпсікола), 1992	5	5,60 ± 0,40
Піло́та	Попугай 2.06,0 (Приказ - Подруга), 2000	5	5,60 ± 0,60
	Приказ 2.22,0 (2-р.) (Карапет - Патока), 1985	5	6,00 ± 0,24
	Імператор 2.02,5 (Приказ - Іва), 1999	4	4,25 ± 0,63
	Крикун 2.05,0 (Комок - Коломна), 1984	4	5,25 ± 0,48
	Плавнік 2.07,0 (Крикун - Платіна-27), 1996	4	6,00 ± 0,82
Болті́ка	Кубік 2.04,0 (Болтік - Крепость), 1969	5	5,00 ± 0,32
	Каньон 2.01,2 (Наместнік - Конопля), 1993	4	5,50 ± 0,29
Отбо́я	Отклік 2.07,0 (Отбой - Конвенція), 1952	4	6,75 ± 0,48
	Куплет 2.03,1 (Уклон - Калька), 2003	7	3,86 ± 0,14
Барчу́ка	Уклон 2.04,1 (Кабул - Українка), 1996	5	5,20 ± 0,73
	Малиновий Звон 2.06,6 (Позив - Малина), 1995	4	5,00 ± 1,03

Пізніше Друга світова війна внесла свої корективи щодо ведення племінного конярства, тому прогрес жвавості не спостерігався.

Найбільший пік отримання рекордистів припадає на кінець 70-80-х років минулого сторіччя завдяки використанню феноменального жеребця Піона 2.00,1. Складні економічні 90-ті роки негативно вплинули на прогрес породи і кількість випробуваного поголів'я значно знизилась. Проте, на сьогоднішній день, кількість орловських рисаків класу 2.05 з кожним роком зростає (табл. 4).

Поява значної кількості рекордистів припадає на 70-80-ті роки минулого сторіччя. Саме родоначальник лінії – Піон 2.00,1 (Отклік – Приданниця) «побив» 36-річний рекорд Пілота 2.02,2 (Гіацинт – Пєночка). Також він встановив рекорд на дистанцію 3200 метрів – 4.13,5. Жеребець Іппік 1.59,7 (Персід – Іфігенія) став першим «безхвилинним» орловським рисаком, який також покращив 48-річний рекорд Улова 2.02,2 (Ловчий – Удачная) на дистанцію 2400 метрів з 3.09,0 до 3.02,5.

Для аналізу прогресу скороспілості було взято найбільш чисельні лінії по кількості виявлених орловських рисаків класу 2.05 (табл. 5). Останніх майже 40 років скороспілість знижувалась і у період з 2000 по 2009 роки становила близько 6 років (5,97) і лише за останні 7 років вік встановлення рекорду значно знизився, майже до 5 років (5,03).

4. Динаміка поголів'я орловських рисаків класу 2.05

Лінія, рік народження родоначальника	Всього голів класу 2.05	Роки встановлення жвавості 2.05									
		1930-1939	1940-1949	1950-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009	2010-2016	
Піона, 1966	92					2	18	8	27	37	
Пілота, 1932	59	1				3	4	6	15	30	
Болтіка, 1958	33					1	4	6	9	13	
Отбоя, 1934	19			1		5	3	1	4	5	
Проліва, 1940	18					2	2	4	5	5	
Барчука, 1912	26			1			2		7	16	
Воїна, 1918	9		1		1			1	2	4	
Ветра, 1939	6					1	3		1	1	
Успеха, 1953	5			1		1		1	2		
Корешка, 1892	3						2			1	
Інші	2	1		1							
Всього	272	2	1	3	2	15	38	27	72	112	

5. Середній вік встановлення жвавості 2.05 за лініями і роками

Лінія, рік народження родоначальника	Роки встановлення жвавості 2.05							
	1980-1989		1990-1999		2000-2009		2010-2016	
	n	M ± m	n	M ± m	n	M ± m	n	M ± m
Піона, 1966	18	5,11±0,28	8	5,75±0,37	27	6,07±0,35	37	5,22±0,25
Пілота, 1932	4	6,50±1,19	6	5,83±0,31	15	5,67±0,23	30	5,33±0,27
Болтіка, 1958	4	5,00±0,41	6	5,50±0,56	9	6,44±0,41	13	4,85±0,30
Отбоя, 1934	3	5,67	1	6,00	4	6,00±1,00	5	4,60±0,81
Проліва, 1940	2	4,50	4	5,50±0,29	5	6,20±0,97	5	5,80±0,92
Барчука, 1912	2	6,00	-	-	7	5,43±0,65	16	4,69±0,38
Воїна, 1918	-	-	1	5,00	2	7,00	4	4,75±1,44
Ветра, 1939	3	4,67	-	-	1	6,00	1	4,00
Успеха, 1953	-	-	1	5,00	2	8,00	-	-
Корешка, 1892	2	5,5	-	-	-	-	1	11,00
Інші	-	-	-	-	-	-	-	-
По групах	38	5,54±0,48	27	5,65±0,09	72	5,97±0,15	112	5,03±0,16

Конкуренція за випробувань щодо роботоздатності (жвавості) з російським рисаком, генетично більш жававим, привела до підвищеної уваги до цієї ознаки з боку селекціонерів, які займалися розведенням орловського рисака.

Для оптимізації селекції орловського рисака були розроблені методи, що дозволяють підтримувати необхідну гетерозиготність тварин. Найбільш простим методом підвищення гетерозиготності в конярстві як зарубіжному, так і вітчизняному вважається ввідне схрещування із визнаними в усьому світі породами – покращувачами, такими як чистокровна верхова та арабська. Особливо широко цей метод застосовується за роботи з верховими породами, оскільки при цьому роботоздатність підвищувалася, а втрата типу не відбувалася.

Метод ввідного схрещування був апробований в 1960-1970-х роках в невеликих масштабах з використанням жеребців чистокровної верхової, російської та стандартбредної порід. Схрещування було проведено в провідних кінних заводах [5].

6. Скороспілість орловських рисаків класу 2.05 різних ліній та їх породність

Лінія, рік народження родоначальника	Всього голів класу 2.05	У тому числі потомки жеребців							
		чистопородних орловських		чистокровних верхових		стандартбредних		російських рисистих	
		n	$M \pm m$	n	$M \pm m$	n	$M \pm m$	n	$M \pm m$
Піона, 1966	92	56	$5,30 \pm 0,17$	32	$5,75 \pm 0,32$	14	$5,14 \pm 0,44$	2	4,50
Пілота, 1932	59	34	$5,76 \pm 0,25$	17	$5,41 \pm 0,29$	8	$5,25 \pm 0,53$	2	6,50
Болтіка, 1958	33	14	$5,14 \pm 0,23$	11	$5,27 \pm 0,45$	14	$5,71 \pm 0,41$	1	5,00
Отбоя, 1934	19	16	$5,69 \pm 0,30$	3	6,00	-	-	-	-
Проліва, 1940	18	6	$5,67 \pm 0,56$	8	$5,25 \pm 0,49$	1	5,00	5	$6,20 \pm 0,97$
Барчука, 1912	26	19	$5,32 \pm 0,34$	7	$4,14 \pm 0,51$	-	-	-	-
Воїна, 1918	9	10	$6,57 \pm 0,92$	1	3,00	1	3,00	-	-
Ветра, 1939	6	6	$4,83 \pm 0,40$	-	-	-	-	-	-
Успеха, 1953	5	5	$6,60 \pm 0,93$	-	-	-	-	-	-
Корешка, 1892	3	3	7,33	-	-	-	-	-	-
Інші	2	2	7,50	-	-	-	-	-	-
По групах	272	171	$5,65 \pm 0,20$	79	$5,16 \pm 0,27$	38	$5,37 \pm 0,17$	10	-

Згідно даних таблиці 6, у родоводах одного і того ж пробанда зустрічаються предки чистокровної верхової, стандартбредної і навіть російської рисистої порід з обох боків, навіть декілька разів. Так, наприклад, у родоводах жеребців лінії Болтіка – Зефірний 2.04,3 (Фаворит – Золівка) і Фаворит 2.04,9 (Ветер – Фіалка) та лінії Піона – Флоп 2.03,9 (Піон – Фантазія),

зустрічається трипородна помісь – кобила 016555 Фантазія 2.38,5 від стандартбредного Ейпекс Гановера і напівкрової Фабули (від чистокровного Фактотума). Жеребець Саботаж 2.04,1 (Берег – Сакура), лінії Піона, з материнської сторони має предків російської рисистої породи (жеребець Апогей), а зі сторони батька – чистокрової верхової (Фактотум) та американської стандартбредної (Біл Гановер) порід.

Найбільш скороспіле поголів'я класу 2.05 виявлено у нащадків чистокрової верхової породи в межах орловської лінії Барчука. Із даного поголів'я – четверо потомки вище згадуваного Куплета (Уклон – Калька). Куплет вирощений у Запорізькому кінному заводі. Кращі нащадки отримані на кобилах Московського кінного заводу. На сьогоднішній день він є лідером за скороспілістю коней, які увійшли до класу 2.05 і жвавіше.

Висновки і перспективи. Сучасний орловський рисак залишається пізньоспілою породою. Середній вік встановлення жвавості класу 2.05 сягає понад 5,5 років (5,54). Отже, для досягнення високого бігового класу коневласникам необхідно вирощувати орловського рисака майже до 6 років. Краща скороспілість була у потомства ліній Ветра, Барчука. Найгірша у малочислених Корешка, Успеха, Воїна.

Серед жеребців-плідників беззаперечним лідером є родоначальник лінії – Піон 2.00,1 (Отклік – Приданниця), який дав 19 голів класу 2.05. Його онуки, напівбрати Кіпр 2.03,5 (Помпей – Крутизна) і Ковбой 1.57,2 (Блокпост – Крутизна) дали по 7 і 6 голів класу 2.05 відповідно. Правнук Нікотин 2.07,5 (Кіпр – Новость) також має 6 нащадків даного класу.

Найбільш скороспілий приплід виявився у представника лінії Барчука, а саме жеребця Куплета 2.03,1 (Уклон – Калька). Від нього отримано 7 нащадків високого класу жвавості. Середній вік встановлення рекорду становить 3,86 років. На Московському кінному заводі Куплет, у поєднанні з кобилами родин Кадетки та Барвіхи, дав скороспілий приплід.

Найбільш скороспіле поголів'я класу 2.05 виявлено у нащадків чистокрової верхової породи в межах орловської лінії Барчука. Із даного поголів'я – четверо потомки Куплета (Уклон – Калька). На сьогоднішній день він є лідером за скороспілістю коней, які увійшли до класу 2.05 і жвавіше.

Отже, поліпшення скороспілості орловського рисака можливе як шляхом чистопородного розведення, так і прилиттям крові жеребців чистокрової верхової та стандартбредної порід, яке підвищить генетичну різноманітність, гетерогенність в породі та жвавість. Також слід зазначити, що в межах лінії є відхилення, які свідчать про можливість поліпшення скороспілості шляхом відбору жеребців з кращими показниками за цією ознакою.

Список використаних джерел

1. Гопка, Б. М. Жвавість і скороспілість орловських рисаків [Текст] / Б. М. Гопка, А. В. Буренко, В. М. Шаповал // Науковий вісник Національного аграрного університету. – 2007. – Вип. 114. – С. 45 – 52.

2. Гопка, Б. М. Генеалогія орловських рисаків класу 2.05: Учебное пособие [Текст] / Б. М. Гопка, В. Е. Скоцик. – К.: ПАО «Випол», 2015. – 400 с.

3. Демин, В. А. Роль чистокровной верховой породы в совершенствовании орловского рысака [Текст] / В.А. Демин, Ю.И. Гаврова // Коневодство и конный спорт. – 2007. – № 3. – С. 11 – 14.

4. Козлов, С. Значение чистокровной верховой породы в создании и совершенствовании орловского рысака [Текст] / С. Козлов, Е. Петухова // Коневодство и конный спорт – 2002. – № 3. – С. 9 – 10.

5. Рождественская, Г.А. Орловский рысак [Текст] / Г. А. Рождественская. – М.: «Аквариум Бук», 2003. – 160 с.

References

1. Hopyka, B. M., Burenko, A. V., Shapoval V. M. (2007). Zhvavist i skorospilist orlovskykh rysakiv [The speed and precocity of Orlov Trotters]. Naukovyy visnyk Natsional'nogo agrarnogo universytety [Scientific bulletin of National agricultural university], 114, 45 – 52.

2. Hopyka, B. M., Skotsyk V. Ye. (2015). Genealogiya orlovskikh rysakov klassa 2.05. [Genealogy of the Orlov trotter class 2.05]. Kyiv, PAO «Vipol», 400.

3. Domin, V. A., Gavrova, Yu. I. (2007). Rol' chistokrovnoy verhovoy porody v sovershenstvovanii orlovskogo rysaka [The role of thoroughbred breed in the perfection of the Orlov trotter]. Konevodstvo i konnyi sport [Horse breeding and equestrian sport], 3, 11 – 14.

4. Kozlov, S., Petukhova, E. (2002). Znachenije chistokrovnoy verhovoy porody v sozdanii i sovershenstvovanii orlovskogo rysaka [The importance of thoroughbred breed in the creation and improvement of the Orlov trotter]. Konevodstvo i konnyi sport [Horse breeding and equestrian sport], 3, 9 – 10.

5. Rozhdestvenskaya, G. A. (2003) Orlovskij rysak [Orlov Trotter]. Moscow «Akvarium Book», 160.

СКОРОСПЕЛОСТЬ ОРЛОВСКИХ РЫСАКОВ КЛАССА 2.05

А. В. Буренко

Аннотация. Работа посвящена определению скороспелости у лошадей орловской рысистой породы класса 2.05 и резвее как одного из важных селекционных и экономических признаков сельскохозяйственных животных.

Определяли современное состояние скороспелости орловского рысака при установлении высокого класса резвости – 2 мин. 05 сек. и быстрее на дистанцию 1600 метров. Установлено, что на 01 января 2017 года рысаков класса 2.05 в орловской рысистой породе насчитывается 272 головы.

Определено, что орловский рысак на сегодняшний день остается позднеспелой породой. Наиболее скороспелый приплод оказался у представителя линии Барчука, а именно у жеребца Куплета 2.03,1 (Уклон - Калька).

На сегодняшний день, количество орловских рысаков класса 2.05 с каждым годом растет.

Наиболее скороспелое поголовье класса 2.05 обнаружено у потомков чистокровной верховой породы в пределах орловской линии Барчука.

Ключевые слова: скороспелость, орловский рысак, класс 2.05

THE PRECOCITY OF THE ORLOV TROTTERS BREED CLASS 2.05

A. V. Burenko

Abstract: *Scientific paper is dedicating to definition of the precocity of the Orlov Trotters breed (class 2.05 and faster) as one of the more important selection and economic parameter of farm animals.*

There were defined the current status of precocity of the Orlov Trotter at high-class establishment of speed - 2 min. 05 sec. and faster on a distance of 1600 meters.

The Orlov Trotter can't compete with other Trotter breeds on its speed. It's inferior to them both on short and long races. It's connected with the fact that the Orlov Trotter breed was created not for horse racing, in fact its team work is one of the most various appointment. Therefore, up to the end of the 19th century the Orlov Trotter's speed wasn't the main selection parameter.

Only after the Orlov Trotter and American Trotter's first meeting and American Trotter's advantage in speed has given the chance to another look on horse racing.

On January 1, 2017 research has found that there are 272 heads of trotters in the Orlov Trotter breed (class 2.05). Trotter's most quantity is in the Pion's line - 92 heads (33,8%) and Pilot's line - 59 heads, or 21,7%.

By now the Orlov Trotter continues to be the late-ripening breed. Average age of establishment of the speed 2.05 is over 5,5 years (5,54). So for the achievement of a high running class horse owners need to increase the Orlov Trotter almost up to 6 years. The highest precocity resides to lines of Vietra, Barchuk, the worst - to Korieshok, Uspieh, Voin.

Among the stallions the implicit leader is the ancestor of the line - Pion 2.00,1 (Otklik - Pridannitsa) which has given 19 heads of a class 2.05. His grandsons, semi-brothers Kipr 2.03,5 (Pompei - Krytizna) and Kowboy 1.57,2 (Blokpost - Krytizna) have given to 7 and 6 heads of a class 2.05. The great-grandson Nicotin 2.07,5 (Kipr – Novost') also has 6 descendants of this class.

The highest precocity was found at the representative of the line of the Barchuk, namely the Kuplet stallion 2.03,1 (Uklon – Kal'ka). It gave 7 heads of high-class speed. Average age of record's establishment is 3,86 years. Stud Kuplet has given a precocity posterity with Kadetka and Barvikha mares at the Moscow horse-breeding.

For today the quantity of the Orlov Trotters (class 2.05) keep growing year by year.

Nearly last 40 years the precocity of the Orlov Trotters was decreased and during the period from 2000 to 2009 was about 6 years (5,97) and only for the last 7 years the age of record's establishment was decreased almost up to 5 years (5,03).

The most precocity representative of class 2.05 was increased at descendants of thoroughbred roadster breed of the line of Barchuk. Four heads from this livestock are descendant of the Kuplet 2.03,1 (Uklon – Kal'ka). Today he is the leader in precocity horses, who fall under class 2.05 and faster.

By the results of the conducted work it's defined that the age of speed's establishment of 2.05 is decreasing. It's connected with intensity of conducting horse breeding, selection of horses on their speed. It was promoted by improvements of conditions of growth environment, management, training and racing of trotting breeds horses. Also considerable influence had introduction crossing with thoroughbred riding and American standardbred horses.

One of the offers for precocity improvement of the Orlov Trotter may be the introduction of crossing which will increase a genetic variety, heterogeneity in breed and speed. Also it should be noted that within the line there are some deviations which testify to a possibility of precocity improvement by selection of stallions with the best indicators on precocity. One of the best stallions may be named the zaporizhia's Kuplet (Uklon – Kal'ka).

Keywords: precocity, the Orlov Trotter, class 2.05

УДК 636.082.2

РОЗРАХУНОК ЕКОНОМІЧНИХ ВАГОВИХ КОЕФІЦІЄНТІВ ДЛЯ ВМІСТУ ЖИРУ ТА БІЛКА В МОЛОЦІ КОРІВ

А. А. ГЕТЯ, доктор сільськогосподарських наук, с.н.с.

В. М. БОЧКОВ, кандидат сільськогосподарських наук, доцент

М. А. МАТВЄЄВ, студент магістратури

**Національний університет біоресурсів і природокористування
України**

E-mail: getya@ukr.net, strativa@ukr.net, mykhaiylo_17@i.ua

Анотація. *Економічні вагові коефіцієнти є обов'язковим елементом селекційних індексів, адже їх застосування дозволяє налаштувати лінійну модель на потреби ринку. Відповідно до попиту, різні селекційні ознаки мають різне економічне значення. Тому, з метою їх ефективного застосування в одному лінійному індексі розраховуються відповідні вагові коефіцієнти, які можуть варіювати в залежності від вимог ринку. Не є виключенням й Україна, в якій сформувалось стале співвідношення попиту на різні компоненти молока (жир, білок). Разом з тим, таке розмежування попиту не знайшло свого відображення в вітчизняній племінній роботі, а селекційні вагові коефіцієнти не оновлювались тривалий час.*

Метою досліджень було розрахувати економічні вагові коефіцієнти для ознак молочної продуктивності корів голштинської породи в Україні. В основу розрахунків було покладено зміни потенційної дохідності виробництва молока від збільшення чи зменшення вмісту жиру та білка. В результаті проведених розрахунків було встановлено, що за базової